

dern Művészeti Múzeum anyaga is lehetne – nemcsak a névsort, hanem a minőséget tekintve is.

A hetvenes évekre kialakult Dévényi-gyűjtemény nem maradt rejtve az érdeklődők elől: 1977-ben Győrben s az elmúlt esztendőben – több hónapon át – Esztergomban, a Balassa Bálint Múzeumban rendeztek kiállítást a kollekciónak javából.

Az esztergomi rendezés és a katalógus (mindkettő Mucsi András munkája) a „gyűjteményen belüli gyűjtemények” köré szervezte a tárlat anyagát. Valóban kiemelkedő jelentőségű – számban, áttekintő teljességben és színvonalban – a *Czóbel*, a *Bálint*, a *Barcsay* és a *Kondor*-gyűjtemény. Emellett több fontos művel képviselteti magát *Anna Margit*, *Bernáth*, *Borsos*, *Gadányi*, *Kassák*, *Korniss* és *Márffy*. S végül – a teljesség igénye nélkül – ki kell emelnünk néhány olyan művet, melyek szemmel láthatólag a gyűjtemény „sarokkövei”. *Berény* (Sárga dunya, 1928), *Csontváry* (Zárda Trauban, 1899–1900), *Egry* (Önarckép, 1930 k.) és *Tihanyi* (Grósz Andor portréja, 1915) munkái alapján is érzékelnünk lehet azokat a vonulatókat a század hazai modern művészetéből, melyek leginkább vonzották Dévényi Ivánt.

E sokszínű gazdagság láttán bizonyára voltak jó néhányan, akik – beidegződéseiket követve – a bemutatott gyűjteményt pusztán vagyonnak, kincsnek látták; még hozzá egyetlen kézben „felhalmozott” vagyonnak. Am ne feledkezzünk meg arról, hogy az igazi műgyűjtő szenvedélyes szellemi ember, aki számára kollekciónak életcél, és nem fogyasztói javakra váltható eszköz, tőke. Civilizáció helyett *kultúrában* gondolkodik. (Ritka eset, hogy az igazi műgyűjtő pénzért válik meg kedves képétől – legfeljebb másik, újabb képre cseréli.) Dévényi Iván középiskolai tanárként hozta létre gyűjteményét. Gondoljuk meg: mai és egykori irigyéi, a *teljes* anyagot immár vagyonnak látók közül hányan vállaltak volna „kockázatot” és áldozatokat egyes művekért a gyűjtés során? Távoli, de talán találó párhuzamként hivatkozhatunk Victor Chocquet-ra, a múlt század végének hivatalnok-fizetésből lett műgyűjtőjére is, kinek „gyűjtőszünetedélye a mű iránt érzett tiszta vonzódásából fakadt; még nem ismerte az értékek gyűjtésének lázát” (H. Frank).

ANDRÁSI GÁBOR

TEOLÓGIA

A római levél

Farkasfalvy Dénes ciszterci tudós új könyve, *A Római levél* (Prugg Verlag, 1983) immár második bibliafordítása, mellyel a magyar nyelvű biblikus irodalmat gazdagítja. 1975-ben ugyancsak a kismartoni Prugg Verlag gondozásában jelent meg a *Zsoltároskönyv* fordítása.

Hibátlan szentírásfordítást még senki sem készített, és nem is fog. A munkaközösségek által publikált fordításokat is „kísérleti kiadásban” szokták előbb közreadni, hogy a szélesebb körű hozzászólásokat is figyelembe tudják venni. De így sem lehet tökéletes a mű, nem is szólva arról, hogy az idő újra és újra megkérdőjelez tudományos és

nyelvi megoldásokat. Ez azonban sosem bántortalanította el a fordítókat és a kiadókat, mert minden új fordítás sajátos feladatot tölt be és új értékeket hoz a bibliafordítás irodalmába.

Farkasfalvy Dénest a fordításnál nem a közérthetőség, nem is elsősorban az úgynevezett pasztorális szempont vezette. „Bonyolult görög szöveget – írja – bonyolult – de mai és szabatos – magyar szöveggel adunk vissza.” Pontos, szakszerű és irodalmilag is megfelelő magyar fordítást közöl. Az a törekvése, hogy két lépcsőben, a szövegjegyzetek nyelvi, történeti adataival és a nagyobb távlatú magyarázatok teológiai és mai szempontjaival segítse az olvasót, vagy a bibliaórák közösségét. Ez a kommentár

természetesen nem is adhat teljességet, hiszen a kevesebb szakérdeklődéssel rendelkezők számára akarja közelhozni Szent Pál tanítását. Úgy vehetjük kezünkbe Szent Pál levelének szövegét, hogy egyazon kötetben meglegjünk – lapozgatások nélkül – a részletes magyarázatot. Példámutatóan elégíti ki az átlagolvasó igényét. Egyszerre kapja a legfontosabb nyelvi, történeti ismereteket, és a bibliai szöveg átélmelkedését kísérő szempontokat.

A szerző bátran szembenéz a mai szentírás-olvasó nehézségeivel. Csak egy példa erre: az 1,18–32 versekhez fűzött magyarázataiban Szent Pálnak a bálványimádással kapcsolatos kijelentéseiről megállapítja: „A mai szellemi áramlatok két pontban ütköznek Pál álláspontjával. Egyrészt a mai vallástörténet és vallásfilozófia megtanított bennünket arra, hogy a pogány vallásokban több értéket lássunk, ne csak esztelen bálványimádást, másrészt a filozófiai istenérvek pusztán racionális meggyőző erejét gyakran megkérdőjelezzük.” Azután igyekszik feloldani ezt az ütközést.

A Római levél ökumenikus jelentősége közismert. Luther és Kálvin kiváltságos figyelmet szenteltek e levélnek és alapvető teológiai álláspontjaikat e levél magyarázatából merítették. Eppen ezért az ökumenikus teológia és bibliakutatás ma is kiemelt fontosságúnak tekinti. Ebből a szempontból érdemes idézni, amit Farkasfalvy a 4,1–8 versekhez fűz a legizeszthai görög ige (felróni, beszámítani) értelmezéséről. Luther „pusztán betudott igazságról” beszélt, ami bűnösségünket nem törli el, csak befedi. Ezzel szemben idézi a debreceni református jubileumi kommentárból: „Isten nem csupán igazaknak minősít, igazaknak tekint, igazakként állít maga elé bennünket, hanem a bűntől megszabadult, valóságosan igaz emberi életet teremt meg bennünk”. Az „egyedül üdvözítő hit” körüli protestáns-katolikus ellentét kérdésében pedig így igazít el: „Ha egyszer a megigazulást nemcsak betudott-nak, hanem teremtő módon megvalósított-nak tartjuk, akkor a hitből fakadó megújult életből nem hiányozhat a szeretet és a jócselekedet. Vagyis: a sola fides nem redukálható pusztán értelmi aktusra, vagy a vétkek megbocsátásába vetett meggyőződésre.”

Az előbbi idézetekkel már azt is bemutattam, hogy a szerző a Római levél magyarázatához terjedelmes irodalmat használ, a legfontosabb katolikus és protestáns műveket fel is sorolja.

Farkasfalvy Dénes könyve kiegyensúlyozottan modern, tehát megfelel a hazai igényeknek. A tíz esztendeje megindult hazai biblikus kiadványok is jelzik a közismert tény: mint világszerte, nálunk is közérdeklődés tárgyává vált a Biblia. Ennek az érdeklődésnek korszerű kielégítéséhez – mely egyik fontos jele kulturális fejlődésünknek – egyaránt fontos szerepük van hazai és külföldi magyar szakembereinknek.

ROSDY PÁL

Egy bábjáték-gyűjtemény margójára

Gyermekekkel bábjátékot játszani divatos, lépten-nyomon tanácsolják ezt a pedagógusoknak és a szülőknek. Általában lelkesen belevág az ember, majd hamarosan beletörik a bicskájá. A gyakorlatban kiderül ugyanis, hogy a bábozás sokirányú ügyesség, fáradhatatlan kitartást kívánó, igen-igen munka- és időigényes foglalatosság. Nehéz dolog összehozni egy gyermekközönség számára is élvezetes, akárcsak 5–10 perces kis produkciót. Az előadásokból legtöbbször se látni, se hallani nem lehet sokat, megérteni, élményre szert tenni meg egyáltalán semmit. Az összműködés hiányosságai miatt zavaros a mozgás, a gyerekek beszéde a paraván mögül igencsak elmosódó csi-csergésként hat; csak a kellékek alkalmazásának ügyetlenségei okozhatnak a nézőtérben olykor-olykor derűs perceket. Ritkán sikerül megtervezni a cselekményeknek azt a raffinált egyszerűségét, hogy térben, mozgásban áttekinthető, könnyen kivitelezhető legyen, ám mégis váratlant, érdekeset nyújtson. Se szeri, se száma a félresikerült előadásoknak. A jó gyermekbábjáték ritka, mint a fehér holló.